

Kritische reflectie

Reformatische Academische Opleidingsschool

Juli 2014

INHOUD

Voorwoord.....	3
Inleiding.....	4
Belangrijkste ontwikkelingen.....	5
1 Beoogde eindkwalificaties.....	7
1.1 Opleidingsschool.....	7
1.2 Academische kop.....	10
1.3 Evaluatiecijfers 'beoogde eindkwalificaties'.....	12
2 Onderwijsleeromgeving.....	13
2.1 Programma.....	13
2.1.1 Opleidingsschool.....	13
2.1.2 Academische kop.....	16
2.1.3 Evaluatiecijfers 'programma'.....	18
2.2 Personeel.....	19
2.2.1 Opleidingsschool.....	19
2.2.2 Academische kop.....	22
2.2.3 Evaluatiecijfers 'personeel'.....	23
2.3 Studiebegeleiding en voorzieningen.....	24
2.3.1 Studiebegeleiding opleidingsschool.....	24
2.3.2 Studiebegeleiding academische kop.....	24
2.3.3 Voorzieningen.....	24
2.3.4 Evaluatiecijfers 'studiebegeleiding en voorzieningen'.....	25
3 Toetsing.....	26
3.1 (Academische) opleidingsschool.....	26
3.2 Evaluatiecijfers 'toetsing'.....	30
4 Kwaliteitszorg.....	31
4.1 (Academische) opleidingsschool.....	31
4.2 Evaluatiecijfers 'kwaliteitszorg'.....	34
5 Kennisdeling.....	35
6 Reflectie.....	37
6.1 Sterke punten.....	37
6.2 Aandachtspunten.....	37
BIJLAGEN.....	38
BIJLAGE 1 Administratieve- en basisgegevens.....	39
BIJLAGE 2 Begrippenlijst.....	39
BIJLAGE 3 Meegestuurde bijlagen.....	41
BIJLAGE 4 Overzicht pedagogisch-didactisch programma.....	42
BIJLAGE 5 Organogram RAOS.....	43
BIJLAGE 6 Overzicht van SBL-competenties.....	44
BIJLAGE 7 Overzicht van Dublin descriptoren.....	46

VOORWOORD

Sinds 2001 werken wij als zes reformatorische scholen voor voortgezet onderwijs (hierna te noemen 'opleidingslocaties')¹ en de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs van Driestar hogeschool (hierna te noemen 'instituutlocatie') intensief samen aan het opleiden van nieuwe leraren in een opleidingsschool. Dit krachtige samenwerkingsverband is bekend onder de naam Reformatorische Academische Opleidingsschool (RAOS).² De RAOS is sinds 2009 geaccrediteerd en bekostigd. Sinds 2012 is daarnaast erkenning (subsidie) verkregen voor de 'academische kop'. In 2013 is aan de RAOS subsidie verleend in het kader van de 'Regeling versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen 2013-2016'. Deze subsidie maakt het mogelijk het samenwerkingsverband verder te versterken.

Als scholen weten we ons aan elkaar verbonden op het gebied van identiteit en visie op onderwijs. Kenmerkend voor het curriculum van ons samenwerkingsverband is dat er een substantieel deel van de opleiding plaatsvindt op de opleidingslocaties van de opleidingsschool, namelijk minimaal 40%. Naarmate de studie vordert, neemt het uitvoeren van onderzoek een grotere plaats in. Deze manier van werken werpt duidelijk vruchten af. Door studenten op de scholen te laten participeren zorgen we voor een goede aansluiting van de studie op het beroep. Er ontstaat een lerende gemeenschap waar de leraren in opleiding en zittende leraren baat bij hebben. Excellentie wordt bevorderd bij iedere student op zijn of haar niveau met zijn of haar talenten.

Om als geaccrediteerde en bekostigde opleidingsschool te kunnen blijven opereren, is bekostiging nodig. Om hiervoor opnieuw in aanmerking te komen, zal onze (academische) opleidingsschool worden beoordeeld. Deze beoordeling gebeurt door middel van een externe visitatie in oktober 2014. Hiertoe is deze kritische reflectie geschreven. De kritische reflectie is met de grootste zorg opgesteld. Zij wil een eerlijk en realistisch beeld geven van de opleidingsschool. Uit dat beeld moet blijken dat de kwaliteit van de opleidingsschool aan de maat is. Het maakt ook duidelijk dat er aspecten zijn die aandacht vragen. Deze reflectie is dan ook een onderdeel van een voortdurend proces van vernieuwing en verbetering.

Met genoegen bied ik u deze kritische reflectie aan namens het opleidingsteam van de Reformatorische Academische Opleidingsschool.

J.M. (Johan) Strijbis, instituutskoördinator

¹ Driestar College, Gomarus Scholengemeenschap, Jacobus Fruytier Scholengemeenschap, Pieter Zandt Scholengemeenschap, Van Lodenstein College en Wartburg College.

² Naast de zes reformatorische scholen voor voortgezet onderwijs (de binnenschil), zijn ook De Passie (Utrecht en Rotterdam) en de Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad (GSR) aan het samenwerkingsverband verbonden. Zij vallen niet onder de bekostiging en vormen de buitenschil. Op het moment van schrijven hebben De Passie en de GSR een aanvraag gedaan bij de RAOS om er formeel onderdeel van uit te maken. De Passie en de GSR worden in het vervolg van deze kritische reflectie buiten beschouwing gelaten.

INLEIDING

De kritische reflectie is opgesteld aan de hand van de standaarden zoals beschreven in het toetsingskader van de NVAO³. De hoofdstukken 1 t/m 5 behandelen deze standaarden. Hoofdstuk 6 geeft een reflectie op de (academische) opleidingsschool. De hoofdstukken worden voorafgegaan door een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen van de (academische) opleidingsschool in de afgelopen vijf jaar.

In het voorjaar van 2014 hebben studenten, schoolopleiders en vakcoaches van alle zes de opleidingslocaties een enquête ingevuld die onder andere betrekking had op de vijf standaarden. De resultaten van deze enquête zijn te vinden aan het eind van de hoofdstukken en worden regelmatig aangehaald. Gemiddelde scores die lager liggen dan 3,50 (op een vijfpuntsschaal), worden beschouwd als onvoldoende en vormen reden tot verbetering. In de evaluatiecijfers zijn deze scores grijs gearceerd.

Met behulp van de evaluatiecijfers hebben de zes opleidingslocaties hun eigen kritische reflectie geschreven naar de standaarden van de NVAO. Vervolgens hebben er, als voorwerk voor de externe visitatieronde in oktober 2014, in maart, april en mei 2014 interne visitaties plaatsgevonden. Twee van de drie panelleden waren medewerkers vanuit de instituutlocatie Driestar hogeschool. Het derde panellid was wisselend een opleidingscoördinator van een andere opleidingslocatie (critical friend). Daarnaast was een ambtelijk secretaris aanwezig. Deze interne visitaties hebben input geleverd voor deze kritische reflectie van de opleidingsschool als geheel.

De bijlagen van de kritische reflectie bestaan uit:

1. Administratieve- en basisgegevens.
2. Begrippenlijst.
3. Meegestuurde bijlagen.
4. Overzicht pedagogisch-didactisch programma.
5. Organogram RAOS.
6. Overzicht van SBL-competenties.
7. Overzicht van Dublin descriptoren.

Ook is een usb-stick bijgevoegd, waarop alle verplicht bij te voegen documenten (zoals vermeld in bijlage 3) zijn te vinden. Overige documenten die niet zijn meegestuurd zullen ter inzage liggen tijdens de externe visitatie in oktober of kunnen worden opgevraagd.

³ Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie (2013). *Toetsingskaders opleidingsschool en academische kop 2013*.

BELANGRIJKSTE ONTWIKKELINGEN

De opleidingsschool is sterk in ontwikkeling. Verschillende activiteiten hebben bijgedragen aan de groei van de opleidingsschool. Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen vermeld. Aan kleinere punten werken we voortdurend, waar mogelijk in het kader van de grotere.

Versterking samenwerking

In 2013 is aan de RAOS subsidie verleend in het kader van de 'Regeling versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen 2013-2016'. Deze subsidie maakt het mogelijk het samenwerkingsverband te versterken op met name de volgende vijf thema's: begeleiding beginnende leraren, omgaan met verschillen, opbrengstgericht werken, ouderbetrokkenheid en pesten.

Er is een overzicht (meerjaren)doelen opgesteld tot en met 2016. Voor 2014 zijn de doelen verder geoperationaliseerd in een activiteitenplan. Momenteel wordt er voortvarend gewerkt aan het realiseren van de in de subsidieaanvraag gestelde doelen. Een eerste terugkoppeling naar DUO staat voor oktober 2014 op de agenda.

Certificering vakcoaches

Aanvankelijk was dit onderdeel nog onvoldoende uitgewerkt in het partnerschap. Ervaren leraren begeleiden OidS studenten op basis van hun ervaring. Er kwam behoefte aan een kwaliteitsslag met betrekking tot begeleidingsvaardigheden. Vanaf 2011 zijn wij begonnen met het structureel verzorgen van een scholing hiervoor. Elk jaar worden twee tot drie groepen van circa tien vakcoaches geschoold en gecertificeerd. Het streven is om eind 2017 op elke vestiging waar OidS studenten worden opgeleid voldoende gecertificeerde vakcoaches te hebben.

Herziening pedagogisch-didactisch programma jaar 1

In 2013-2014 heeft het opleidingsteam een start gemaakt met de herziening van het pedagogisch-didactisch programma. Begonnen met jaar 1, willen wij elk volgend jaar een nieuwe jaargroep ter hand nemen, zodat het programma vanaf 2016 geheel vernieuwd is. Dit is analoog aan de herziening van het pedagogisch-didactisch programma van de deeltijdopleiding. Zij het met dit verschil dat wij bij OidS gekozen hebben voor een gefaseerde invoering. Deze keuze heeft te maken met de volgende factoren:

- OidS studenten zijn jonge studenten, voor wie wij het belangrijk vinden dat zij de opleiding volgen volgens een structuur waarmee zij binnen gekomen zijn. Voor de onderzoeksopdrachten hebben wij een uitzondering gemaakt. Deze hebben wij voor jaar 1 en 2 in 2013-2014 ingevoerd, met een inhaalslag voor jaar 2. Voor 2014-2015 'draaien' de onderzoeksopdrachten dus in alle jaren.
- Herziening kost veel tijd en dat kan nu over meerdere jaren verdeeld worden.

Academische kop opleidingsschool

De academische opleidingsschool verbindt het opleiden van leraren met het verrichten van praktijkgericht onderzoek en schoolontwikkeling.

Vanaf 2012 ontvangt ons partnerschap subsidie voor de academische kop. Met behulp van die subsidie zijn er mooie stappen gezet in de ontwikkeling van de academische opleidingsschool:

- Er is in 2013 een nascholingsdag georganiseerd, waarop Nel Verhoeven een inspiratiemiddag heeft verzorgd over het doen van praktijkgericht onderzoek.
- In 2013-2014 is een cursus van vijf dagen georganiseerd om leraren uit ons samenwerkingsverband op te leiden tot onderzoeksbegeleider op de eigen locatie.
- In 2014-2015 'draait' een tweede cursus voor het opleiden van onderzoeksbegeleiders, zodat elke locatie minimaal twee (de meeste locaties drie – vijf) onderzoeksbegeleiders heeft.
- Er zijn goede afspraken gemaakt over de taken en verantwoordelijkheden van zowel onderzoeksbegeleiders van de locaties als instituutsbegeleiders met betrekking tot het begeleiden van studenten bij het onderzoek in hun minor.⁴
- Als opleidingsteam hebben wij onderzoeksopdrachten ontwikkeld voor jaar 1 t/m 3 van de opleiding. Deze opdrachten zijn gelinkt aan de theorie van het boek van Nel Verhoeven 'Wat is onderzoek?'.⁴
- In de opleidingsgidsen van jaar 1 t/m 3 hebben deze opdrachten een plek gekregen, waarbij tegelijkertijd een programma is ontwikkeld om studenten bij de uitvoering van hun onderzoeksopdrachten adequaat te kunnen begeleiden.
- Op verschillende locaties wordt meegewerkt aan een groot onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) naar de kwaliteit van lesgeven. Aan dat onderzoek werken leraren van de locaties mee. Tevens wordt er in samenwerking met de RUG een inductiearrangement ontwikkeld en opgezet.

⁴ Driestar educatief (2013). *Rolverdeling praktijkonderzoek*.

1 | BEOOGDE EINDKWALIFICATIES

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toetsingskaders opleidingsschool en academische kop (NVAO, 2013)

1.1 | OPLEIDINGSSCHOOL

Samenwerking en visie

De samenwerking tussen de instituutslocatie en de opleidingslocaties is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Deze ligt ten grondslag aan de opleidingsschool.

De opleidingsschool sluit met haar visie op leraarschap aan bij de visie van Driestar hogeschool, zoals verwoord in 'Essenties van christelijk leraarschap'.

Daarnaast kent de opleidingsschool een praktisch visiedocument, de zogeheten Groendruk 'Opleiden in de school; veelkleurig maatwerk'. Deze beschrijft de gezamenlijke visie op Opleiden in de School. Deze visie wordt door alle partners onderschreven in de samenwerkingsovereenkomst en nageleefd. Schoolopleiders en vakcoaches geven aan hun eigen zelfstandigheid ondergeschikt te maken aan het afgesproken (onderwijs)beleid (=Groendruk). Ze scoren gemiddeld 4,17 (zie item pe7, paragraaf 1.3).

Verschillende groepen zijn bij de samenwerking betrokken. Een groep van coördinatoren, bestaande uit de instituutscoördinator en opleidingscoördinatoren. Een groep van opleiders en begeleiders, bestaande uit instituutsdocenten, schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders.

De Groendruk beschrijft de specifieke taken en verantwoordelijkheden van de verschillende groepen en hun onderlinge relaties. De groep van opleidingscoördinatoren is in het bezit van deze Groendruk. Zij dragen de informatie hierin over aan de groep van opleiders en begeleiders. Elke betrokken persoon binnen de opleidingsschool weet wat zijn of haar specifieke taken en verantwoordelijkheden zijn. De evaluatiecijfers in paragraaf 1.3 tonen dit aan. Schoolopleiders en vakcoaches geven aan voldoende inzicht te hebben in hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden (pe6; gemiddeld 4,52). Ook hebben ze voldoende inzicht in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de opleidingscoördinator (pe9; gemiddeld 3,88).

De Groendruk wordt jaarlijks herzien. Dit is opgenomen in het jaarplan duale opleiding 2013-2014. De instituutscoördinator is hoofverantwoordelijk voor deze herziening. Tijdens één van de coördinatorenoverleggen staat dit op de agenda. In gezamenlijk overleg wordt gekeken waar de Groendruk aanpassing behoeft. Schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders kunnen via hun opleidingscoördinator ook punten aandragen. De Groendruk wordt vervolgens door de coördinatoren tijdens een volgend coördinatorenoverleg vastgesteld.

Verbinding theorie-praktijk

Op verschillende manieren in het duale opleidingstraject wordt er een verbinding gemaakt tussen theorie en praktijk:

- De centrale colleges, die verplicht zijn voor alle OidS studenten zijn veelal praktisch gericht (intervisie, praktijkervaringen in de school). Er wordt gebruikt gemaakt van de praktijkervaringen van de studenten als uitgangspunt voor het aanbieden van de theorie. Hiervoor wordt regelmatig gebruik gemaakt van het VESIt-model⁵ en het VELG-model⁶.
- Op de opleidingslocaties vinden (intervisie)bijeenkomsten met studenten plaats waarin de theorie aan bod komt. Deze bijeenkomsten worden geleid door de opleidingscoördinatoren. Sommige van deze bijeenkomsten worden ook bijgewoond door de schoolopleiders.
- Schoolopleiders nemen de theorie mee in de begeleidingsgesprekken met de studenten. Studenten ervaren dit ook voldoende (zie item ob5, paragraaf 1.3; 3,88).
- In verschillende opdrachten wordt expliciet gevraagd de theorie te integreren in de uitwerking. Zonder theorie kunnen de opdrachten niet gemaakt worden. Daarnaast vinden de opdrachten plaats in de praktijk van de opleidingslocatie, waardoor theorie en praktijk zijn gelinkt. In de evaluatie (zie paragraaf 1.3) gaven studenten ook aan dat de opdrachten voldoende duidelijk te maken hebben met de theorie (be6; 3,62). Schoolopleiders en vakcoaches zien dit nog duidelijker (be6; respectievelijk 4,45 en 4,53).
- Studenten maken in de assessmentportfolio's gebruik van de theorie. Het assessmentportfolio voor jaar 2 en 4 is herzien, waardoor de theoretische onderbouwing nu een vast punt van aandacht is en studenten genoodzaakt worden de theorie te integreren.
- In de opleidingsgidsen wordt voorafgaand aan het uitwerken van de (praktijk)opdrachten gevraagd om eerst de theorie van de betreffende module te bestuderen.
- In tentamens wordt ook een duidelijke koppeling gemaakt tussen theorie en praktijk.

Over het geheel genomen vinden zowel studenten als schoolopleiders en vakcoaches dat het opleidingstraject op de opleidingslocatie voldoende pedagogisch-didactische theorie bevat (be4; gemiddeld 4,29). Dit zegt niets over het gehalte aan theorie op de centrale colleges. Studenten zijn hierover iets minder tevreden, zo bleek uit de interne visitaties die in maart, april en mei 2014 plaatsvonden. Studenten gaven aan dat tijdens de centrale colleges op de instituutlocatie wel wat dieper de theorie in gedoken mag worden.⁷

⁵ Het VESIt-model is een opleidings-didactisch model, waarbij aan ervaringen van studenten theoretische noties gekoppeld worden.

⁶ Het VELG-model vraagt om een explicitering van wat er gedaan wordt en het uitleggen, onderbouwen, verantwoorden a.d.h.v. theorie van wat je doet

⁷ Verslagen interne visitaties maart, april en mei 2014.

Gevarieerde onderwijssituaties

Het duale opleidingstraject is zo ingericht dat studenten als vanzelf, maar soms ook desgevraagd, in aanraking komen met gevarieerde onderwijssituaties:

- In de opdrachten komen verschillende onderwijssituaties aan de orde.
- Studenten geven vanaf studiejaar 1 al een aantal uren per week les. Zoveel mogelijk worden studenten gestimuleerd om dat in verschillende afdelingen te doen. Studenten hebben ook de vrijheid zelf aan te geven als ze in een andere afdeling willen lesgeven.
- Gedurende de opleiding vinden er verschillende stages plaats buiten de 'eigen' opleidingslocatie. Dit zijn stages van enkele weken per keer. Er is een basisschoolstage, een stage op een andere school voor voortgezet onderwijs, een keuzestage en een buitenlandstage. Deze stages (behalve de keuzestage en de buitenlandstage) worden uitgevoerd op een school met een andere denominatie.
- Bij het praktijkgerichte onderzoek binnen de minor kunnen studenten onderzoek doen binnen een andere afdeling of op een andere opleidingslocatie.

De evaluatiecijfers in paragraaf 1.3 laten zien dat studenten, schoolleiders en vakcoaches vinden dat er op de opleidingslocatie meer dan voldoende ervaring opgedaan kan worden in gevarieerde onderwijssituaties (be7; gemiddeld 4,66). In de interne visitatierondes werd dit door studenten nogmaals onderstreept⁸.

Beoogde eindkwalificaties

De studenten binnen de opleidingsschool zijn OidS studenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs (Ivo). Zij behoren daarmee te voldoen aan de eindkwalificaties die de Ivo stelt. Die eindkwalificaties zijn afgeleid van de bekwaamheidseisen zoals vastgelegd in de Wet Beroepen in het Onderwijs (BIO), die bekend staan onder de naam SBL-bekwaamheidseisen. Het opleidingsplan⁹ van de Ivo borgt dat de bekwaamheden voldoen aan Europese afspraken ten aanzien van het niveau, namelijk de Dublin descriptoren.

De eindkwalificaties met betrekking tot het pedagogisch-didactisch programma, het deel van de opleiding dat grotendeels op de opleidingslocatie plaatsvindt, zijn opgenomen in een zogeheten raamwerkcurriculum. Daarin wordt verwoord hoe het curriculum is gelinkt aan de SBL-bekwaamheidseisen, de Dublin descriptoren en de landelijke generieke kennisbasis tweedegraads lerarenopleidingen. Het curriculum staat daarin verwoord in de vorm van de moduledoelen. De moduledoelen staan eveneens in de opleidingsgidsen van alle jaren.

Sinds de herziening van het pedagogisch-didactisch programma voor de deeltijdopleiding per cursusjaar 2013-2014, zijn de moduledoelen geformuleerd op basis van de herziene taxonomie van Bloom¹⁰. Bij het duale opleidingstraject wordt deze herziening van het pedagogisch-didactisch programma voor het cursusjaar 2014-2015 alleen in jaar 1 doorgevoerd. In cursusjaar 2015-2016 zal het worden doorgevoerd in jaar 2. Het jaar erna in jaar 3.

⁸ Verslagen interne visitaties maart, april en mei 2014.

⁹ Driestar hogeschool (2014). *Opleidingsplan 2014-2015*. Gouda: Driestar educatief.

¹⁰ Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (eds.) (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.

Het raamwerkcurriculum van jaar 1 van het pedagogisch-didactisch programma is opgenomen in de opleidingsgids PD duaal jaar 1 (daarin genaamd 'Overzichtstabel doelen pedagogisch didactisch programma'). Zodoende hebben studenten inzicht in de beoogde eindkwalificaties en de relaties tussen de moduledoelen en de eindkwalificaties.

Voor jaar 2 en 3 van duaal is dit raamwerkcurriculum in ontwikkeling. Dit gaat samen op met het doorvoeren van de herziening van het programma.

In figuur 1.1.1 een voorbeeld van module 1.2.1 Relatie en Gezag 1 in jaar 1 van het pedagogisch-didactisch programma.

Modulenummer en -titel	Moduledoelen	Relatie SBL-bekwaamheidseisen	Relatie Dublin descriptoren	Relatie generieke kennisbasis
1.2.1 Relatie en Gezag 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ik kan vanuit het onderzoek van Marzano beredeneren waarom de positie van de leraar als gezagsdrager van belang is. (B) 2. Ik kan in eigen woorden vertellen waarom relatie belangrijk is in het (christelijk) onderwijs. (B) 3. Ik kan uitleggen hoe de Bijbel over relatie en gezag spreekt. (B) 4. Ik kan verklaren hoe relatie en gezag met elkaar verbonden zijn. (A) 5. Ik kan aan de hand van een praktijksituatie uitleggen hoe klassenmanagement invloed heeft op het gedrag van leerlingen. (T) 	1, 2, 4	A, B, C, D	Domein 3.3, 4.1, 7.2

Figuur 1.1.1 Raamwerkcurriculum module 1.2.1 Relatie en Gezag 1, jaar 1 pedagogisch-didactisch programma

Studenten, schoolopleiders en vakcoaches vinden het opleidingstraject op de opleidingslocatie van voldoende hbo-niveau (gemiddelde score is 4,27). Zie item be3 in paragraaf 1.3.

1.2 | ACADEMISCHE KOP

Onze opleidingsschool is nu meer dan tien jaar actief. Diverse opleidingslocaties hebben een door ons ontwikkeld keurmerk behaald. De opleidingslocaties zijn verder gegroeid in de richting van academische opleidingsschool. Binnen de visie op Opleiden in de School, zoals beschreven in de Groendruk, is het concept van de academische opleidingsschool uitgewerkt. In dat concept neemt praktijkgericht onderzoek een prominente plaats in.

Leraren zijn identificatiefiguren voor hun leerlingen en laten zien wat van belang is. We vinden het daarom belangrijk dat leraren nieuwsgierig zijn en op zoek gaan naar verbetering van hun beroepsmatig handelen. Daarvoor zijn vormen van onderzoek onontbeerlijk.

Alle partners in het samenwerkingsverband dragen bij aan de ontwikkeling van een onderzoekende houding, aan het daadwerkelijk doen van onderzoek, aan de afstemming van de onderwerpen die prioriteit hebben en aan gezamenlijke professionalisering en kennisdeling. Uiteindelijk heeft onderzoek binnen de RAOS altijd de ontwikkeling van de schoolpraktijk, en daarmee het leren van de leerling, als doel.

Binnen het huidige opleidingsconstruct doen studenten ervaring op met onderzoek. We willen dit verder uitbouwen, meer samenhang geven met andere activiteiten in het kader van de academische opleidingsschool en verder gaan met het onderzoek door studenten ten behoeve van lectoraten.

Ons meerjarendoel voor 2016 is dat onderzoek een stevige en integrale plaats verworven heeft binnen OidS bij alle opleidingslocaties binnen de RAOS. Daarnaast neemt een aantal opleidingslocaties deel aan academisch onderzoek binnen universiteiten. We maken zodoende een transformatie door van breed en ad hoc naar diep en verankerd.

1.3 | EVALUATIECIJFERS 'BEOOGDE EINDKWALIFICATIES'

		Ik ben betrokken bij de academische opleidingschool als			
		student	schoolopleider	vakcoach	Totaal
be1 Het opleidingstraject op de opleidingslocatie geeft een duidelijk beeld van het leraarsberoep.	N	58	42	15	115
	Gem.	4,52	4,76	4,33	4,58
	S.D.	,86	,43	,72	,73
be2 Het opleidingstraject op de opleidingslocatie is voldoende gericht op de beroepspraktijk.	N	58	42	15	115
	Gem.	4,29	4,83	4,73	4,55
	S.D.	1,06	,38	,46	,84
be3 Het opleidingstraject op de opleidingslocatie is van voldoende hbo-niveau.	N	57	42	16	115
	Gem.	4,12	4,38	4,50	4,27
	S.D.	1,04	,76	,89	,93
be4 Het opleidingstraject op de opleidingslocatie bevat voldoende pedagogisch-didactische theorie.	N	57	41	14	112
	Gem.	4,16	4,44	4,36	4,29
	S.D.	1,11	,67	,93	,95
be5 De pedagogisch-didactische colleges op de opleidingslocatie helpen om de doelen van de opleiding bereiken.	N	47	31	13	91
	Gem.	3,55	4,06	4,38	3,85
	S.D.	1,25	,93	,65	1,11
be6 De opdrachten die op de opleidingslocatie worden uitgevoerd, hebben duidelijk te maken met de theorie.	N	58	42	15	115
	Gem.	3,62	4,45	4,53	4,04
	S.D.	1,15	,59	,64	1,01
be7 Studenten kunnen op de opleidingslocatie voldoende ervaring opdoen in gevarieerde onderwijssituaties.	N	58	42	15	115
	Gem.	4,47	4,90	4,73	4,66
	S.D.	1,01	,30	,46	,78
ob5 In de begeleiding van de schoolopleiders speelt iets van de theorie vaak een rol.	N	50	40	10	100
	Gem.	3,88	4,25	3,90	4,03
	S.D.	,94	,71	,99	,87
pe6 Ik heb voldoende inzicht in mijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden.	N	0	40	14	54
	Gem.	.	4,58	4,36	4,52
	S.D.	.	,59	,50	,57
pe7 Ik maak mijn zelfstandigheid ondergeschikt aan het afgesproken (onderwijs)beleid.	N	0	40	13	53
	Gem.	.	4,18	4,15	4,17
	S.D.	.	,64	,55	,61
pe9 Ik heb voldoende inzicht in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de opleidingscoördinator.	N	0	40	11	51
	Gem.	.	3,93	3,73	3,88
	S.D.	.	1,14	1,10	1,13

2 | ONDERWIJSLEEROMGEVING

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren

Toetsingskaders opleidingsschool en academische kop (NVAO, 2013)

2.1 | PROGRAMMA

Het Opleiden in de School is de duale route van de Ivo. De Ivo kent zes lerarenopleidingen: Duits, economie, Engels, geschiedenis, Nederlands en wiskunde. Het curriculum van elke opleiding bestaat uit een vakinhoudelijk programma en een pedagogisch-didactisch programma. Het vakinhoudelijk programma is voor elke opleiding verschillend; het pedagogisch-didactisch programma is voor alle opleidingen gelijk. Het vakinhoudelijk programma bestaat uit vakgerichte modules. In het pedagogisch-didactisch programma ligt het accent op de algemene beroepsvoorbereiding. Het programma is opgebouwd rond zeven pedagogische thema's: relatie, gezag, leeromgeving, organisatie, ontwikkeling, uniciteit en verantwoordelijkheid. Persoonlijke vorming krijgt in alle modules aandacht en kent daarnaast een aparte module. Zie bijlage 4 voor een overzicht van het pedagogisch-didactisch programma van de opleiding.

Het traject Opleiden in de School houdt in dat OidS studenten van de Ivo het pedagogisch-didactisch programma op een opleidingslocatie volgen. Het is een intensieve vorm van 'werkplekleren'. Het vakinhoudelijk programma volgen ze aan Driestar hogeschool op de locatie in Gouda, tegelijk met de deeltijd studenten van de opleiding.

2.1.1 OPLEIDINGSSCHOOL

Toelatingseisen

Een student wordt toegelaten tot de intake voor het duale opleidingstraject als:

- Hij/zij (naar verwachting bij aanvang van het eerste cursusjaar van de opleiding) voldoet aan de wettelijke toelatingseis en dus in het bezit is van een diploma voor havo, vwo of mbo (niveau 4).
- Hij/zij afkomstig is van één van de scholen voor (reformatoerisch) voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs.

Daarnaast gelden nog de volgende bepalingen:

- Voor personen die één of twee jaar geleden de (vwo/havo of mbo) school gediplomeerd hebben verlaten en daarna geen andere opleiding gevolgd hebben, wordt door de instituutskoördinator in samenspraak met een eventuele opleidingslocatie en het management van de Ivo van Driestar hogeschool een traject (deeltijd of duaal) voorgesteld.
- Overstap van studenten uit een andere "reguliere, voltijds" instituutlocatie naar de duale trajecten is moeilijk, door het niet gelijk lopen van het programma. Een assessment of EVC traject kan eventueel uitsluitel bieden.
- Dit geldt niet voor de deeltijdopleiding van Driestar hogeschool. De instituutskoördinator beslist na consultatie van de studieider van het pedagogisch-didactisch programma en de studieider van het betreffende

vak of de student toegelaten kan worden. Deze toelating voor het eerste of tweede jaar geldt ook dan alleen als de gebruikelijke intake heeft plaatsgevonden.

Studenten worden pas daadwerkelijk toegelaten tot het duale opleidingstraject wanneer ze de intake met een positief resultaat hebben doorlopen. De intake bestaat uit:

- Een multi-mediale test, waarin de kandidaat-student getest wordt op onder andere sociaal complexe docentsituaties, interesse en motivatie, werkstijlen en cognitieve capaciteiten.
- Na afloop van de test een gesprek waarin nader wordt ingegaan op de uitslag van de test, motivatie en de christelijke identiteit.

De totale toelatingsprocedure is te vinden in bijlage 9 van de Groendruk.

Vrijstellingenbeleid

Voor de duale studenten geldt het (terughoudend) vrijstellingenbeleid van Driestar hogeschool.¹¹ In het intakegesprek komen eventuele mogelijkheden voor vrijstellingen ter sprake. Een mogelijkheid voor vrijstelling is bijvoorbeeld de maatschappelijke stage. Als studenten hiervoor Eerder Verworven Competenties kunnen aantonen, kunnen zij op grond daarvan vrijstelling aanvragen. Dit geldt niet voor havo/vwo studenten die direct van school komen. In de praktijk blijken er verder geen vrijstellingen aangevraagd, dan wel gegeven te worden.

De examencommissie van de Ivo draagt de verantwoordelijkheid voor het vrijstellingenbeleid en neemt de beslissingen. Via formulieren en bewijsstukken wordt een genomen beslissing vastgelegd in het dossier van de student.

Werkplekgebonden deel opleiding

Duale studenten volgen het pedagogisch-didactisch programma op een opleidingslocatie. In de regel betekent dit dat minimaal 40% van het totale curriculum van de lerarenopleiding op de opleidingslocatie wordt verzorgd. Dit deel bestaat uit het maken van opdrachten, het verzorgen van lessen, bespreken van de theorie, het volgen van colleges, begeleidingsgesprekken, et cetera.¹² Voor vijf van de zes opleidingslocaties worden, als intro op de pedagogisch-didactische modules, colleges verzorgd op de instituutlocatie. Eén opleidingslocatie, de Pieter Zandt Scholengemeenschap, verzorgt deze colleges zelf op locatie.

Uit de evaluatiecijfers in paragraaf 2.1.3 blijkt dat studenten de studielast op de opleidingslocatie niet evenwichtig over de leerjaren verdeeld vinden (ob11; 3,05). Uit de interne visitaties blijkt de buitenlandsstage in jaar 3 hier de voornaamste oorzaak van te zijn. Instituutcoördinator en opleidingscoördinatoren wijzen studenten hier echter regelmatig op en adviseren hen de buitenlandstage al in jaar 2 te doen. Studenten vinden de studielast op de opleidingslocatie wel evenwichtig verdeeld over het schooljaar (ob10; 3,59).

¹¹ Driestar hogeschool (2014). *Onderwijs- en examenregeling hoofdstuk 3 opleidingsdeel Ivo 2014-2015*. Gouda: Driestar hogeschool.

¹² Een totaaloverzicht van activiteiten voor de duale student, uitgesplitst per leerjaar, is te vinden in bijlage 18 van de Groendruk.

Bereiken eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties staan beschreven in hoofdstuk 1. Op verschillende manieren wordt ervoor gezorgd dat studenten de eindkwalificaties van het duale opleidingstraject op de opleidingslocatie kunnen bereiken:

- Studenten hebben inzicht in de eindkwalificaties. De moduledoelen staan in de opleidingsgidsen geformuleerd. In de opleidingsgids van jaar 1 staat eveneens het raamwerkcurriculum van jaar 1.¹³
- Studenten worden opgeleid en begeleid door gecertificeerde instituutsdocenten, schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders.
- De activiteiten die studenten op de opleidingslocatie verrichten, zijn gericht op de eindkwalificaties (zoals verantwoord in het raamwerkcurriculum). Zo zijn bijvoorbeeld de Dublin descriptoren vertaald naar de beoordelingscriteria van de opdrachten.
- Het programma kent een oplopende moeilijkheidsgraad. De verschillende modules van het curriculum zijn zodanig opgebouwd dat deze oplopende moeilijkheidsgraad er als vanzelf inzigt (zie bijlage 4). De oplopende moeilijkheidsgraad is eveneens terug te zien in de moduledoelen, die steeds iets meer vragen van de student. Daarnaast wordt er van studenten steeds meer zelfsturing verwacht naarmate ze vorderen in de opleiding. Vanaf jaar 3 krijgen ze bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid over eigen klassen.
- Studenten lopen gedurende de eerste twee jaar voor ongeveer één dag per week een maatschappelijke stage. Dit vergroot hun blikveld doordat ze bijvoorbeeld buiten het christelijk onderwijs terechtkomen. Het zorgt ook voor uitbreiding van hun sociale vaardigheden.

Uiteindelijk wordt door middel van toetsing (tentamens, opdrachten, assessments) gemeten of een student de beoogde eindkwalificaties heeft bereikt. Zie hiervoor verder hoofdstuk 3.

Samenhang programma

Samenhang en afstemming tussen het opleidingstraject op de opleidingslocaties en het deel van de opleiding dat plaatsvindt binnen Driestar hogeschool wordt gewaarborgd op de volgende manieren:

- Alle opleidingslocaties hanteren dezelfde opleidingsgidsen. Deze zijn door de instituutscoördinator gemaakt, na input en overleg met de instituutsdocenten, schoolopleiders en opleidingscoördinatoren.
- Voor de opleidingsschool bestaat een jaarplan dat alle opleidingscoördinatoren ontvangen, zodat een ieder op de hoogte is van de afspraken.
- Zes keer per jaar vindt er een coördinatorenoverleg plaats. Hier zijn de instituutscoördinator en de opleidingscoördinatoren bij aanwezig. Terugkoppeling vanuit de opleidingscoördinatoren met de schoolopleiders en vakcoaches gebeurt ook regelmatig binnen de eigen opleidingslocatie.
- Colleges als introductie op de pedagogisch-didactische modules vinden centraal plaats op de hogeschool en worden ook verzorgd door docenten van de hogeschool. Uitzondering hierop is de opleidingslocatie Pieter Zandt Scholengemeenschap. Zij verzorgt deze centrale colleges zelf op locatie. Om de samenhang te behouden, maakt zij daarbij wel gebruik van de collegeslides van

¹³ Dit raamwerk heet in de opleidingsgids 'Overzichtstabel doelen pedagogisch didactisch programma'.

de hogeschool.

- Scholing van schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders gebeurt centraal vanuit de instituutslocatie.
- In cursusjaar 2014-2015 vindt er een studiedag plaats met vakcoaches vanuit de opleidingslocaties en vakdidactici van de instituutslocatie. Op deze studiedag zal de verbinding tussen theorie en praktijk centraal staan. Hierbij zal jaar 1 van het programma als eerste aan de orde komen.
- De instituutscoördinator bezoekt elk jaar de opleidingslocaties. Hierbij wordt 'gecheckt' of de opleidingslocaties zich aan gemaakte afspraken houden.
- De tentamens zijn voor alle duale studenten op de verschillende opleidingslocaties gelijk. De tentamens worden opgesteld door de docenten van het instituut, het vier-ogenprincipe wordt toegepast en inhoud en vorm 'gecontroleerd' door de opleidingscoördinatoren.
- De RAOS heeft sinds kort een eigen website. Op deze website wordt allerlei informatie gedeeld, zoals gezamenlijke documenten, informatie over scholingen en symposia, onderzoeken, et cetera. Deze website gaat medio september de 'lucht in'.

De evaluatiecijfers van studenten, schoolopleiders en vakcoaches (zie paragraaf 2.1.3) laten zien dat zij het opleidingstraject op de opleidingslocatie goed afgestemd vinden op het programma op de hogeschool in Gouda (os2; gemiddeld 3,98). De opleidingscoördinator (in tabel 'locatiecoördinator') draagt hierin volgens hen bij door deze samenhang in het programma goed duidelijk te maken (os3; gemiddeld 3,80). Ook vinden studenten, schoolopleiders en vakcoaches dat het opleidingstraject op de opleidingslocatie goed is afgestemd op de individuele student (os4; gemiddeld 4,06). Deze verankering van het individuele traject komt onder andere tot uitdrukking in de mogelijkheid van vrijstellingen en de persoonlijke begeleiding door schoolopleiders en vakcoaches.

Didactisch concept

Het gemeenschappelijke didactische concept van de RAOS is verankerd in de Groendruk (bijlage 1 en 2) en in de gemeenschappelijke opleidingsgidsen. Bespreking van het didactisch concept vindt plaats tijdens de besprekingen over de herziening van de Groendruk en tijdens coördinatorenoverleggen. Zowel instituutslocatie als opleidingslocaties hebben hierbij hun inbreng.

2.1.2 ACADEMISCHE KOP

Onderzoeksprogramma

Sinds het cursusjaar 2013-2014 is er een onderzoeksprogramma voor jaar 1 en 2. In 2014-2015 zal dit programma voor alle OidS studenten ingaan, dus ook jaar 3 doet dan mee. Het onderzoeksprogramma bevat onderzoeksopdrachten die een duidelijk herkenbare plaats hebben gekregen in de opleidingsgidsen.

Het onderzoeksprogramma wordt ondersteund door een leerlijn '*onderzoek uitvoeren op de eigen locatie*'. Deze leerlijn staat in de opleidingsgidsen. Eén en ander vindt plaats aan de hand van het boek van Nel Verhoeven 'Wat is onderzoek'?

In het vierde studiejaar van de opleiding kunnen studenten binnen het pedagogisch-didactisch programma kiezen uit drie minoren; Zorg en Leerlingbegeleiding, Leidinggeven en Exemplarisch onderwijs. Binnen deze minoren doen studenten een praktijkgericht onderzoek op de opleidingslocatie.

Met dit onderzoek zijn 9 studiepunten te verdienen. De onderzoeksopdracht hiervoor staat in de moduleboeken van de minoren.

Op de website van de RAOS komt het onderzoeksprogramma te staan. Ook komen daar de thema's op te staan die door de locaties worden aangereikt. Studenten kunnen uit deze onderzoeksthema's kiezen. Een student kan eigen motivatie en interesse volgen door een thema te kiezen dat binnen zijn belangstellings- en interessesfeer ligt. Zo kan de student ook onderzoek uitvoeren op één van de andere opleidingslocaties. Tevens komen op de website de afgeronde onderzoeken, zodat studenten ook hiervan gebruik kunnen maken of naar aanleiding van een onderzoek hierop voortbouwen.

Zowel studenten, schoolopleiders als vakcoaches geven aan dat opleidingslocaties voldoende ruimte bieden voor praktijkgericht onderzoek (zie item on1, paragraaf 2.1.3; gemiddeld 4,29) en dat het praktijkgerichte onderzoek voldoende verbonden is met het opleidingstraject op de opleidingslocatie (on2; gemiddeld 4,09).

Bekwamen op gewenst niveau

Het beschreven onderzoeksprogramma biedt studenten de mogelijkheid zich op het gewenste hbo-niveau in praktijkgericht onderzoek en schoolontwikkeling te bekwamen. Ze worden daarbij bijgestaan door gecertificeerde onderzoeksbegeleiders. Het onderzoek moet met een voldoende (minimaal een 5,5) worden afgerond.

De link tussen het praktijkgerichte onderzoek en schoolontwikkeling wordt geborgd doordat scholen zelf thema's aanreiken waarop behoefte is aan onderzoek.

Uit de evaluatiecijfers in paragraaf 2.1.3 blijkt dat studenten, schoolopleiders en vakcoaches het praktijkgerichte onderzoek voldoende verbonden vinden met de schoolontwikkeling op de opleidingslocatie (on3; gemiddeld 3,90).

De resultaten van de praktijkgerichte onderzoeken worden volgens hen ook in voldoende mate gedeeld (on6; gemiddeld 3,63).

Verder laten de evaluatiecijfers zien dat studenten, schoolopleiders en vakcoaches tevreden zijn over het academische onderzoeksprogramma en de eindkwalificaties die daaruit voortvloeien. Voor het item 'het programma van de academische opleidingsschool leidt op tot een goede leraar' (os1) wordt het hoge gemiddelde gescoord van 4,45.

2.1.3 EVALUATIECIJFERS 'PROGRAMMA'

		Ik ben betrokken bij de academische opleidingsschool als			
		student	schoolopleider	vakcoach	Totaal
os1 Het programma van de academische opleidingsschool leidt op tot een goede leraar.	N	57	39	13	109
	Gem.	4,39	4,59	4,31	4,45
	S.D.	,92	,64	,48	,79
os2 Het opleidingstraject op de opleidingslocatie is goed afgestemd op het programma in Gouda.	N	57	40	9	106
	Gem.	3,81	4,30	3,67	3,98
	S.D.	1,13	,69	1,12	1,00
os3 De locatiecoördinator maakt de samenhang in het programma goed duidelijk.	N	54	36	11	101
	Gem.	3,67	3,94	4,00	3,80
	S.D.	1,32	1,01	1,00	1,18
os4 Het opleidingstraject op de opleidingslocatie is goed afgestemd op de individuele student.	N	56	41	12	109
	Gem.	3,96	4,27	3,75	4,06
	S.D.	1,16	,74	1,22	1,03
op8 De locatiecoördinator stimuleert het samenwerken van studenten.	N	52	35	9	96
	Gem.	3,63	4,20	4,56	3,93
	S.D.	1,31	,80	,73	1,14
ob10 De studielast op de opleidingslocatie is evenwichtig over het schooljaar verdeeld.	N	51	38	7	96
	Gem.	3,59	4,39	4,14	3,95
	S.D.	1,10	,79	,90	1,04
ob11 De studielast op de opleidingslocatie is evenwichtig over de leerjaren verdeeld.	N	44	36	7	87
	Gem.	3,05	4,08	4,29	3,57
	S.D.	1,26	,94	,76	1,22
on1 Het opleidingstraject op de opleidingslocatie biedt voldoende ruimte voor praktijkgericht onderzoek.	N	44	32	8	84
	Gem.	4,20	4,41	4,25	4,29
	S.D.	,98	,80	,89	,90
on2 Het praktijkgerichte onderzoek is voldoende verbonden met het opleidingstraject op de opleidingslocatie.	N	43	28	9	80
	Gem.	4,09	4,11	4,00	4,09
	S.D.	1,00	,74	1,12	,92
on3 Het praktijkgerichte onderzoek is voldoende verbonden met de schoolontwikkeling op de opleidingslocatie.	N	42	30	8	80
	Gem.	3,83	4,07	3,63	3,90
	S.D.	1,03	,91	1,30	1,01
on6 De resultaten van het praktijkgerichte onderzoek worden in voldoende mate gedeeld.	N	39	26	6	71
	Gem.	3,64	3,62	3,67	3,63
	S.D.	,96	1,13	1,21	1,03

2.2 | PERSONEEL

2.2.1 OPLEIDINGSSCHOOL

Opleidingsteam

De RAOS heeft een opleidingsteam bestaande uit een instituutskoördinator, opleidingscoördinatoren, instituutdocenten, schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders¹⁴.

Er is één instituutskoördinator (Driestar hogeschool). Er zijn zes opleidingscoördinatoren. Elke opleidingslocatie heeft haar eigen coördinator.

Het aantal gecertificeerde schoolopleiders en vakcoaches en het aantal duale studenten per opleidingslocatie staan in tabel 2.2.1.

De opleidingscoördinator is tegelijk gecertificeerd schoolopleider en wordt in onderstaande tabel daaronder gerekend. Alle opleidingscoördinatoren zijn eveneens VELON-geregistreerd.

Gecertificeerde schoolopleiders zijn ook tegelijk gecertificeerde vakcoaches en meegenomen in de kolom van gecertificeerde vakcoaches.

Opleidingslocatie	Aantal gecertificeerde schoolopleiders	Aantal gecertificeerde vakcoaches	Aantal duale studenten
Driestar College	8	16	12
Gomarus Scholengemeenschap	5	7	5
Jacobus Fruytier Scholengemeenschap	9	20	10
Pieter Zandt Scholengemeenschap	5	12	14
Van Lodenstein College	6	13	12
Wartburg College	11	16	13
Totaal	44	84	66

Tabel 2.2.1 Aantal schoolopleiders, vakcoaches en duale studenten per opleidingslocatie (stand juli 2014)

Iedereen binnen het opleidingsteam wordt voor zijn taken gefaciliteerd. In de Groendruk staan hiervoor richtlijnen beschreven. Elke opleidingslocatie kan hierop (in principe relatief geringe) aanpassingen verrichten.

Schoolopleiders en vakcoaches geven in de evaluatie aan niet voldoende tijd te hebben om hun werk als schoolopleider of vakcoach goed uit te voeren (zie item pe8, paragraaf 2.2.3; gemiddeld 3,36). Tijdens de interne visitaties is hier navraag naar gedaan. Over het algemeen werd aangegeven dat de uren die besteed worden afhankelijk zijn van wat voor student ze begeleiden en dat het leuk is om te doen.

¹⁴ De begrippenlijst aan het begin van de kritische reflectie geeft de definities van deze begrippen.

Kwalificaties opleidingsteam

In tabel 2.2.2 zijn de percentages weergegeven met betrekking tot de kwalificaties van het opleidingsteam. De opleidingscoördinatoren zijn ook hier onder de schoolopleiders geschaard. Er is uitgegaan van de hoogst genoten opleiding.

Instituutlocatie en opleidingslocatie	Opleidingsteam	Bachelor (hbo en wo)	Master (hbo en wo)	PhD-graad
Driestar hogeschool	Instituutskoördinator en instituutdocenten		100%	
Driestar College	Schoolopleiders	63%	37%	
	Vakcoaches	100%		
	Onderzoeksbegeleiders		100%	
Gomarus Scholengemeenschap	Schoolopleiders	100%		
	Vakcoaches	100%		
	Onderzoeksbegeleiders		100%	
Jacobus Fruytier Scholengemeenschap	Schoolopleiders	60%	40%	
	Vakcoaches	65%	35%	
	Onderzoeksbegeleiders			100%
Pieter Zandt Scholengemeenschap	Schoolopleiders	80%	20%	
	Vakcoaches	90%	10%	
	Onderzoeksbegeleiders		100%	
Van Lodenstein College	Schoolopleiders	57%	43%	
	Vakcoaches	50%	50%	
	Onderzoeksbegeleiders		100%	
Wartburg College	Schoolopleiders	45%	55%	
	Vakcoaches	60%	40%	
	Onderzoeksbegeleiders		100%	

Tabel 2.2.2 Kwalificaties opleidingsteam (stand juli 2014)

Schoolopleiders en vakcoaches voelen zich (vakinhoudelijk, pedagogisch-didactisch, inhoudelijk en organisatorisch) bekwaam, zo blijkt uit de evaluatiecijfers in paragraaf 2.2.3 (pe1; respectievelijk 4,51 en 4,43). Ze vinden ook elkaar en de opleidingscoördinator (in tabel 'locatiecoördinator') voldoende bekwaam, zie item op1, op2 en op3.

Ook studenten vinden de opleidingscoördinator, schoolopleiders en vakcoaches meer dan voldoende bekwaam. Zie de evaluatiecijfers in paragraaf 2.2.3.

Professionalisering en certificering opleidingsteam

Er zijn 44 gecertificeerde schoolopleiders binnen het opleidingsteam. Daarnaast zijn er nog vier niet gecertificeerde schoolopleiders, die in 2014-2015 de scholing volgen. Schoolopleiders volgen bij de start van hun functie als schoolopleider een scholing tot schoolopleider. Deze scholing wordt verzorgd door de instituutlocatie Driestar hogeschool. De scholing duurt één jaar (16 dagen).

In de scholing worden de volgende doelen behaald:

De schoolopleider is/kan:

- zich bewust van het proces van professionele ontwikkeling van op te leiden leraren;
- in staat de professionele ontwikkeling van leraren/studenten te stimuleren;
- in staat de daarbij passende begeleidingsmodellen te kiezen en toe te passen;
- in staat een leeromgeving (voor studenten en startende leraren) te analyseren, te beïnvloeden en te creëren;
- de werkcontext bij de opleiding betrekken;
- in staat om te reflecteren op de eigen begeleiding;
- zich feedbackvaardigheden eigen maken;
- de ontwikkeling en het vereiste niveau van studenten beoordelen ;
- op een resultaatgerichte manier aansluiten bij de ontwikkeling van de student en startende leraar;
- gericht op zelfsturing door de student en startende leraar;
- in staat om de theorie met de praktijk te verbinden .

Vakcoaches volgen een cursus begeleidingsvaardigheden van vier dagen. Op dit moment zijn ca. 80 vakcoaches gecertificeerd. We willen toe naar certificering van alle vakcoaches. We zijn daartoe goed op weg. In de cursusjaren vanaf 2011 tot en met 2014 zijn de genoemde 80 vakcoaches gecertificeerd. In cursusjaar 2014-2015 zullen er weer circa 20 vakcoaches worden opgeleid.

Na certificering is blijvende scholing een voorwaarde voor het behoud van de certificering. De schoolopleiders komen twee dagen per jaar bijeen voor intervisie en gerichte nascholing. Voor vakcoaches betreft dit één dag per jaar. Ook binnen de locaties worden intervisiebijeenkomsten georganiseerd voor schoolopleiders en vakcoaches.

Schoolopleiders en vakcoaches geven aan dat er voldoende scholingsmogelijkheden zijn om hun begeleiding op peil te houden (zie item pe13, paragraaf 2.2.3; gemiddeld 4,42).

Evaluatie- en functioneringsgesprekken vormen een onderdeel van de professionalisering van schoolopleiders en vakcoaches. De evaluatiecijfers in paragraaf 2.2.3 (pe14) tonen echter lage scores, gemiddeld 2,94. Schoolopleiders en vakcoaches gaven in de interne visitaties aan wel functioneringsgesprekken te hebben, maar daarin zou het weinig gaan over hun specifieke functie van schoolopleider of vakcoach. Opleidingscoördinatoren pakken dit punt op binnen hun opleidingslocatie. Zij zullen er extra aandacht aan schenken door bijvoorbeeld zelf een vooroverleg te houden met de schoolopleiders en vakcoaches en naar aanleiding hiervan de leidinggevenden op de hoogte te stellen.

De wijze waarop besluitvorming tot stand komt, vinden de vakcoaches onvoldoende duidelijk (zie item pe12, paragraaf 2.2.3; 3,44). De opleidingscoördinatoren pakken dit op door het initiëren van bijeenkomsten voor vakcoaches of aanwezigheid van vakcoaches bij de al bestaande bijeenkomsten met schoolopleiders.

De in 2013 aan de RAOS verleende subsidie in het kader van de 'Regeling versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen 2013-2016' zal bijdragen aan versterking van de professionaliteit en kwaliteit van huidige, beginnende en toekomstige leraren.

2.2.2 ACADEMISCHE KOP

De onderzoeksbegeleiders in het opleidingsteam vallen onder de academische kop van de opleidingsschool. Deze functie is nieuw sinds cursusjaar 2013-2014. Er zijn op dit moment 12 gecertificeerde onderzoeksbegeleiders. Op elke opleidingslocatie bevindt zich minstens één gecertificeerde onderzoeksbegeleider.

De onderzoeksbegeleiders hebben voor hun certificering een cursus Begeleiden van praktijkgericht onderzoek gevolgd. Deze cursus wordt verzorgd door de instituutslocatie. In cursusjaar 2014-2015 draait deze cursus voor de tweede keer. Er nemen dan 14 leraren deel. Acht leraren van de RAOS en zes leraren van De Passie en de Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad, de buitenste schil van de RAOS.

Na certificering is blijvende scholing een voorwaarde voor het behoud van de certificering. De onderzoeksbegeleiders komen tweemaal per jaar bij elkaar voor intervisie.

2.2.3 EVALUATIECIJFERS 'PERSONEEL'

		Ik ben betrokken bij de academische opleidingschool als			
		student	schoolopleider	vakcoach	Totaal
op1 De locatiecoördinator is voldoende bekwaam.	N	53	42	13	108
	Gem.	4,38	4,62	4,54	4,49
	S.D.	1,02	,76	,78	,90
op2 De schoolopleiders zijn voldoende bekwaam.	N	55	42	13	110
	Gem.	4,40	4,74	4,23	4,51
	S.D.	,91	,45	1,01	,80
op3 De vakcoaches zijn voldoende bekwaam.	N	54	40	14	108
	Gem.	4,20	4,05	4,36	4,17
	S.D.	1,00	,90	,74	,93
pe1 Ik voel me (vakinhoudelijk, pedagogisch-didactisch, inhoudelijk en organisatorisch) bekwaam.	N	0	41	14	55
	Gem.	.	4,51	4,43	4,49
	S.D.	.	,51	,65	,54
pe2 Het heeft zin om collega's indien nodig aan te spreken op hun verantwoordelijkheden.	N	0	40	14	54
	Gem.	.	4,63	4,64	4,63
	S.D.	.	,70	,50	,65
pe3 Er is sprake van voldoende intercollegiale feedback tussen schoolopleiders en vakcoaches.	N	0	39	12	51
	Gem.	.	3,51	3,58	3,53
	S.D.	.	1,02	1,08	1,03
pe4 Er is sprake van een prettige sfeer tussen schoolopleiders en vakcoaches.	N	0	37	13	50
	Gem.	.	4,51	4,54	4,52
	S.D.	.	,69	,66	,68
pe5 Ik vind dat schoolopleiders en vakcoaches zich goed aan afspraken houden.	N	0	39	10	49
	Gem.	.	4,28	4,10	4,24
	S.D.	.	,72	,99	,78
pe8 Ik heb voldoende tijd om mijn werk als schoolopleider of vakcoach goed uit te voeren.	N	0	40	13	53
	Gem.	.	3,38	3,31	3,36
	S.D.	.	1,50	1,18	1,42
pe10 Ik voel mij in mijn werk gewaardeerd door de locatiecoördinator.	N	0	40	12	52
	Gem.	.	4,50	4,25	4,44
	S.D.	.	,88	,87	,87
pe11 De locatiecoördinator is voldoende aanspreekbaar voor individuele vragen/problemen.	N	0	40	12	52
	Gem.	.	4,60	4,75	4,63
	S.D.	.	,59	,62	,60
pe12 Ik vind de wijze waarop besluitvorming tot stand komt voldoende duidelijk.	N	0	41	9	50
	Gem.	.	4,15	3,44	4,02
	S.D.	.	,91	,88	,94
pe13 Er zijn voldoende scholingsmogelijkheden om mijn begeleiding op peil te houden.	N	0	41	12	53
	Gem.	.	4,46	4,25	4,42
	S.D.	.	,84	,87	,84
pe14 Ik heb regelmatig evaluatiegesprekken over mijn functioneren als schoolopleider of vakcoach.	N	0	41	13	54
	Gem.	.	3,24	2,00	2,94
	S.D.	.	1,18	,82	1,22
pe15 De gesprekken over mijn functioneren komen de kwaliteit van mijn werk ten goede.	N	0	39	11	50
	Gem.	.	3,69	3,55	3,66
	S.D.	.	1,10	,93	1,06

2.3 | STUDIEBEGELEIDING EN VOORZIENINGEN

2.3.1 STUDIEBEGELEIDING OPLEIDINGSSCHOOL

Studenten worden gedurende hun duale opleidingstraject begeleid door een schoolopleider op de opleidingslocatie. Deze schoolopleider is er voor de algemene begeleiding en voert begeleidingsgesprekken met de student. Vanaf het tweede studiejaar krijgen de studenten daarnaast ook een vakcoach. De vakcoach begeleidt de student op het vakgebied.

Op de meeste locaties zijn de schoolopleiders ook SVIB-er.¹⁵ Dit betekent een verdieping van de begeleidingsvaardigheden.

Studiebegeleiding op de school en de opleidingslocatie is qua inhoud op elkaar afgestemd door de scholing vanuit het instituut en door de aankomende studiedag van vakcoaches en vakdidactici.

Verder vindt er overleg plaats tussen de instituutskoördinator en de opleidingscoördinatoren over resultaten van studenten.

De begeleiding is voor studenten helder. Deze wordt naar hen gecommuniceerd door middel van de Groendruk die elke opleidingslocatie in zijn bezit heeft.

2.3.2 STUDIEBEGELEIDING ACADEMISCHE KOP

Bij het praktijkgerichte onderzoek dat studenten in het vierde jaar in het kader van hun minor op de opleidingslocatie uitvoeren werden ze tot voor kort begeleid door de docent van de minor, afkomstig van Driestar hogeschool, of een collega docent met ervaring in het doen van onderzoek. Vanaf cursusjaar 2013-2014 is deze begeleiding en beoordeling in handen van zowel de onderzoeksbegeleider als de docent van de minor, waarbij het uitgangspunt blijft dat het diploma alleen uitgereikt kan worden door Driestar hogeschool als geaccrediteerd instituut. Deze onderzoeksbegeleiders begeleiden daarnaast bij de uitvoering van de onderzoeksopdrachten.

2.3.3 VOORZIENINGEN

Over de huisvesting en voorzieningen op de opleidingslocatie zijn studenten en schoolopleiders tevreden (zie item vo1, paragraaf 2.3.4; respectievelijk 3,76 en 4,08). Vakcoaches vinden dit minder goed geregeld (vo1; 3,27). Reden hiervoor, zo blijkt uit de interne visitaties, dat op een aantal opleidingslocaties soms een tekort aan werkplekken is, doordat deze worden gedeeld met de OidS studenten. Ook zijn er soms onvoldoende gespreksruimtes.

Met name voor studenten is het werken met het cijfer- en informatiesysteem 'Trajectplanner' niet naar tevredenheid (vo3 en vo4; 3,14 en 3,34), hoewel de meningen daarover zijn verdeeld (standaarddeviatie is relatief hoog). Het systeem wordt door de meeste studenten als gebruiksonvriendelijk bestempeld.

¹⁵ SVIB= School Video Interactie Begeleiding

2.3.4 EVALUATIECIJFERS 'STUDIEBEGELEIDING EN VOORZIENINGEN'

	Ik ben betrokken bij de academische opleidingschool als				
	student	schoolopleider	vakcoach	Totaal	
op4 De locatiecoördinator is over het algemeen gemakkelijk bereikbaar voor studenten.	N	54	42	12	108
	Gem.	4,15	4,62	4,58	4,38
	S.D.	1,17	,73	,79	1,00
op5 De schoolopleiders zijn over het algemeen gemakkelijk bereikbaar voor studenten	N	55	42	12	109
	Gem.	4,44	4,74	4,50	4,56
	S.D.	,83	,63	,80	,76
op6 Het personeel gaat merkbaar op een goede manier met studenten om.	N	57	41	15	113
	Gem.	4,28	4,32	4,53	4,33
	S.D.	,92	,79	,74	,85
op7 Er is voldoende personeel om studenten op te leiden, te begeleiden en te beoordelen	N	56	42	14	112
	Gem.	3,98	4,38	4,29	4,17
	S.D.	1,24	,91	,99	1,11
ob1 Er zijn duidelijke afspraken over de wijze waarop studenten op de opleidingslocatie begeleid worden.	N	47	40	12	99
	Gem.	3,96	4,60	3,75	4,19
	S.D.	,98	,55	1,06	,90
ob2 De afspraken over de begeleiding op de opleidingslocatie worden goed nagekomen.	N	48	39	11	98
	Gem.	4,21	4,36	4,00	4,24
	S.D.	,87	,58	1,00	,79
ob3 De begeleiding op de opleidingslocatie is goed afgestemd op het programma van het instituut (Gouda).	N	50	38	7	95
	Gem.	3,98	4,08	4,14	4,03
	S.D.	,89	,71	1,21	,84
ob4 De begeleiding op de opleidingslocatie is voldoende om een goede leraar te worden.	N	54	40	12	106
	Gem.	4,56	4,58	4,08	4,51
	S.D.	,66	,59	1,00	,69
ob6 In de begeleiding op de opleidingslocatie spelen vakinhouden voldoende een rol.	N	51	40	12	103
	Gem.	3,96	4,20	4,50	4,12
	S.D.	1,02	,99	,67	,98
ob7 De begeleiding op de opleidingslocatie sluit goed aan bij de individuele student.	N	53	38	11	102
	Gem.	4,45	4,61	4,18	4,48
	S.D.	,87	,55	1,08	,79
vo1 Huisvesting en voorzieningen (werkruimten, computers) op de opleidingslocatie zijn goed geregeld.	N	54	40	11	105
	Gem.	3,76	4,08	3,27	3,83
	S.D.	1,26	1,12	1,10	1,20
vo2 De informatievoorziening op de opleidingslocatie is goed geregeld.	N	54	40	10	104
	Gem.	4,28	4,30	4,00	4,26
	S.D.	,86	,72	,94	,81
vo3 Trajectplanner helpt om zicht te houden op het functioneren van studenten. (alleen voor studenten in jaar 1 en 2)	N	37	26	3	66
	Gem.	3,14	3,85	3,67	3,44
	S.D.	1,42	1,08	,58	1,30
vo4 Trajectplanner helpt de resultaten snel en adequaat zichtbaar te maken. (alleen voor studenten in jaar 1 en 2)	N	38	26	3	67
	Gem.	3,34	3,65	3,67	3,48
	S.D.	1,24	1,13	,58	1,17
on4 Het praktijkgerichte onderzoek wordt op de opleidingslocatie goed begeleid.	N	44	26	7	77
	Gem.	3,84	4,19	4,00	3,97
	S.D.	1,10	,80	1,00	1,00
on5 De begeleiding van het praktijkgerichte onderzoek wordt op de opleidingslocatie goed ondersteund.	N	43	26	7	76
	Gem.	3,79	4,46	4,00	4,04
	S.D.	1,06	,71	1,29	1,01

3 | TOETSING

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toetsingskaders opleidingsschool en academische kop (NVAO, 2013)

3.1 | (ACADEMISCHE) OPLEIDINGSSCHOOL

Taken en verantwoordelijkheden

De opleidingsschool hanteert duidelijke afspraken over de rol, de taken en verantwoordelijkheden van elk van de betrokken partijen bij beoordeling en toetsing. Iedere student heeft in de groendruk overzicht over wat die afspraken in de praktijk van de opleiding betekenen.

Het instituut heeft een toetsplan voor alle opleidingen van Driestar Educatief dat beleidsmatige en praktische informatie met betrekking tot de toetsing omvat.¹⁶ De opleidingsschool hanteert hetzelfde toetsplan. Hiermee zorgen wij er onder andere voor dat studenten van zowel de deeltijd als van de opleidingsschool aan dezelfde eisen moeten voldoen.

Toetsen en beoordeling

Onder toetsing verstaan wij zowel theoretische als praktische toetsing.

Tentamens

Elke module wordt afgerond met een tentamen. Tentamens worden opgesteld door een instituutsdocent. Na het opstellen van het tentamen gaat het concept voor feedback naar een collega instituutsdocent. Vervolgens communiceert de instituutskoördinator minimaal een week van tevoren het tentamen met opleidingscoördinatoren. Na vaststelling wordt het tentamen door de opleidingscoördinatoren bij de studenten afgenomen. Deze afname is op één vestiging van de betreffende opleidingslocatie en voor alle locaties op hetzelfde tijdstip.

De tentamens zijn altijd schriftelijk. Er zijn tentamens met open- of meerkeuze vragen. Een module kan ook worden afgesloten met een essay, een opiniërend artikel, een lessenserie + toets of een leermiddelenontwerp.

De tentamens zijn voorzien van een beoordelingsmodel. Hiervoor wordt het vierogenprincipe gehanteerd. Studenten krijgen vooraf enkele voorbeeldvragen en een toetsmatrijs. Deze ontvangen ze per e-mail. Voor jaar 1 staan deze voorbeeldvragen en toetsmatrijzen in de vernieuwde opleidingsgids. Volgend jaar willen wij dit voor jaar 2 en het jaar daarop voor jaar 3 ook gaan doen.

Elk tentamen kan enkele weken na het maken ervan worden herkanst. Het jaar erop zijn er nog twee herkansingsmogelijkheden.

Studenten zijn zeer tevreden over de procedure rond de tentamens (zie items to1, to2, to3, paragraaf 3.2; gemiddeld respectievelijk 4,87, 4,78, 4,43).

¹⁶ Het toetsplan is als bijlage onderdeel van de Onderwijs- en examenregeling Algemeen deel 2014-2015.

Ook laten studenten zich heel positief uit met betrekking tot het item 'het is over het algemeen helder hoe de beoordeling op de opleidingslocatie tot stand is gekomen' (to4; 4,33).

Opdrachten

Elk studiejaar kent een set aan opdrachten binnen een modulair systeem. Deze opdrachten zijn voorzien van criteria waar zij aan moeten voldoen. Deze criteria staan in de opleidingsgidsen, waardoor de student van meet af aan op de hoogte is van wat er van hem wordt gevraagd.

Onderzoekopdrachten worden beoordeeld door de onderzoeksbegeleider. Alle andere opdrachten worden beoordeeld door de schoolopleider. De vakcoach richt zich hoofdzakelijk op de lessen die de student geeft.

Wanneer een student alle opdrachten (en toetsen) van een module met een voldoende (V/G/minimaal 5,5) heeft afgerond worden de studiepunten voor deze module toegekend.

Portfolio en assessment

Het pedagogisch-didactisch programma van de opleiding is gericht op de startbekwaamheden voor een leraar voortgezet onderwijs. Voor de evaluatie van het leerproces in deze bekwaamheden worden geen cijfers gegeven, maar wordt gewerkt met twee soorten portfolio's. Het ontwikkelings- en het assessmentportfolio.

In het **ontwikkelingsportfolio** maakt de student zijn leerproces zichtbaar. Dit wordt schriftelijk (digitaal) vastgelegd. Door schoolopleider worden hierover regelmatig gesprekken gevoerd met de student. Uitgangspunt voor deze gesprekken zijn de SBL-competenties.

In het **assessmentportfolio** van jaar 2 laat de student zien waar hij op dat moment staat in zijn ontwikkeling. Hij laat zien of hij voldoende bekwaam is om vanaf het derde jaar 'zelfstandig' (betaalde) lessen te geven.

Met andere woorden: hij toont aan dat hij de SBL-competenties 1 t/m 4 en 7 op LIO-niveau beheerst.¹⁷

In het **assessmentportfolio** van jaar 4 bewijst de student zijn startbekwaamheid.

Het portfolio helpt, volgens schoolopleiders en vakcoaches, de studenten om inzicht te krijgen in hun functioneren (zie item ob8, paragraaf 3.2; 4,10). Studenten zelf zijn het hier minder mee eens (ob8; 3,46), alhoewel daar verschillend over wordt gedacht (standaarddeviatie is 1,23). Sommige studenten zien het eerder als ballast en als noodzaak voor het behalen van de studiepunten. Andere studenten geven aan dat het nut van het portfolio afhangt van de invulling die je er als student zelf aan geeft. De reflecties kunnen juist een goed inzicht geven in de eigen ontwikkeling.

Studenten zijn het wel met schoolopleiders en vakcoaches eens dat het portfolio de schoolopleiders wel helpt om inzicht te krijgen in het functioneren van studenten (ob9; 3,77).

¹⁷ Driestar hogeschool (2013). *Assessment LIO-bekwaam: Brochure voor de student*.

In deze brochure staat beschreven wat het LIO-niveau inhoudt. Voor iedere competentie staat beschreven wat de student in het assessment moet laten zien.

Naar aanleiding van de portfolio's hebben de studenten aan het eind van jaar 2 en aan het eind van jaar 4 een assessment. Voor dit assessment moet de student voldoende scoren om door te mogen stromen naar het volgende jaar of om de opleiding met goed gevolg af te ronden. Het assessment bevat ook aanwijzingen voor verdere ontwikkeling.

Praktijkgerichte onderzoek

Het onderzoek binnen de minor van het pedagogisch-didactisch programma is een praktijkgericht onderzoek en een stuk onderwijsontwikkeling. Het onderzoek past bij de gekozen minor, de school waar de student de lio-stage doet (of werkt als onbevoegd leraar) en de interesse van de student. Het moet een werkelijk bestaand praktijkgericht vraagstuk betreffen. Het doel is daarmee kennis opdoen van wat praktijkgericht onderzoek behelst, het verwerven van gevoel voor de mogelijkheden en beperkingen ervan, het positief beïnvloeden van de zelfstandigheid en het versterken en/of ontwikkelen van een onderzoekende houding. Feitelijk draagt dit onderzoek daarmee bij aan het hbo-niveau van de student, zoals verwoord in de vijf Dublin descriptoren (zie bijlage 7).¹⁸

Het onderzoeksrapport wordt ingeleverd in Trajectplanner en gaat daarmee door de plagiaatscanner. Het praktijkgerichte onderzoek wordt begeleid door een onderzoeksbegeleider van een opleidingslocatie en een instituutsdocent van het pedagogisch-didactisch programma. Zij zijn ook beide verantwoordelijk voor de beoordeling. Het beoordelingsmodel is regelmatig onderwerp van gesprek. Recent is dit grondig herzien. Vanaf 2014-2015 wordt het nieuwe model gebruikt. Minordocenten en onderzoeksbegeleiders van de opleidingslocaties hebben vanaf 2014-2015 elk jaar een dagdeel intervisie over de begeleiding van onderzoeken.

Borging kwaliteit

Tentamens

Elk jaar gaat de instituutscoördinator voor een visitatie naar de opleidingslocaties, de zogeheten 'interne evaluatie'. Onderdeel van deze interne evaluatie is beoordeling van de kwaliteit van de correctie. Steekproefsgewijs worden gecorrigeerde tentamens ingezien en de kwaliteit van de correctie beoordeeld.

Daarnaast vindt tijdens een coördinatorenoverleg intervisie over een gecorrigeerd tentamen plaats. In tweetallen wordt een gecorrigeerd tentamen besproken. Hierbij is de waardering die er voor gegeven is uitgewist. De tweetallen komen tot een eigen waardering. Deze waarderingen worden in een plenaire sessie vergeleken en besproken. Nadat dit enkele jaren gedaan is, blijken de beoordelingen steeds dicht bij elkaar te komen liggen. Qua beoordeling maakt het voor studenten dus niet uit op welke locatie zij zitten.

Lesgeven

De kwaliteit van lesgeven is een ander belangrijk onderdeel van de opleiding. Elke week geven studenten les aan een klas. Minimaal één keer in de week zit de vakcoach of de schoolopleider achterin de klas. Na afloop wordt de les met de student besproken. De feedback wordt weer verwerkt en krijgt een plaats in de ontwikkeling van de student. Door deze aanpak borgen wij de toetsing betreffende de kwaliteit van lesgeven door studenten.

¹⁸ In de moduleboeken van de minoren staat het onderzoeksproces uitgebreid beschreven.

Ontwikkeling

De ontwikkeling van de student wordt gedurende zijn opleiding gevolgd, zodat er zicht is op zijn leerproces tot leraar. Dit begint reeds bij de aanmelding voor de opleidingslocatie. Vanuit de intakeprocedure krijgt de student een verslag, waarin staat over welke competenties de student al beschikt en waar hij van meet af aan in 'moet' ontwikkelen.

De (tussentijdse) beoordelingen van een student zijn het resultaat van overleg tussen de coördinator, de schoolopleider, de vakcoach en de onderzoeksbegeleider.

De vorderingen van de student worden door de opleidingscoördinatoren regelmatig met de instituutskoördinator besproken; één en ander conform de eindverantwoordelijkheid van de instituutlocatie ten aanzien van de toekenning van studiepunten en de diplomering.

In hoofdstuk 9 en bijlage 10 en 11 van de Groendruk staat duidelijk beschreven hoe de toetsing en beoordeling geregeld is.

Examencommissie

De examencommissie is dezelfde als bij de deeltijdopleidingen van de Ivo. Studenten weten dat zij bij deze examencommissie in beroep kunnen gaan als zij zich onverhoopt niet in een besluit van een opleider/beoordelaar kunnen vinden. In de Groendruk wordt daar melding van gemaakt.

Tot op heden zit er in de examencommissie nog geen vertegenwoordiger van een opleidingslocatie. In 2014-2015 gaat de examencommissie bezien of dit van meerwaarde zou kunnen zijn.

3.2 | EVALUATIECIJFERS 'TOETSING'

		Ik ben betrokken bij de academische opleidingsschool als			
		student	schoolopleider	vakcoach	Totaal
ob8 Het portfolio helpt studenten inzicht te krijgen in hun functioneren.	N	52	40	10	102
	Gem.	3,46	4,10	4,10	3,77
	S.D.	1,23	,87	,74	1,10
ob9 Het portfolio helpt schoolopleiders inzicht te krijgen in het functioneren van studenten.	N	48	40	10	98
	Gem.	3,77	4,35	4,30	4,06
	S.D.	1,02	,77	,82	,94
to1 Er is op de opleidingslocatie voldoende tijd gereserveerd om een tentamen te maken.	N	54	28	4	86
	Gem.	4,87	4,68	4,25	4,78
	S.D.	,39	,55	,96	,49
to2 De uitslag van tentamens op de opleidingslocatie wordt op tijd bekend gemaakt.	N	54	26	4	84
	Gem.	4,78	4,88	3,75	4,76
	S.D.	,79	,33	1,50	,75
to3 Er zijn op de opleidingslocatie voldoende mogelijkheden om gemaakte tentamens in te zien.	N	53	22	3	78
	Gem.	4,43	4,73	4,33	4,51
	S.D.	1,03	,55	1,15	,92
to4 Het is over het algemeen helder hoe de beoordeling op de opleidingslocatie tot stand is gekomen.	N	49	25	3	77
	Gem.	4,33	4,52	4,33	4,39
	S.D.	1,01	,65	1,15	,91
to5 De opleidingscoördinator geeft voldoende feedback op de gemaakte tentamens.	N	54	20	3	77
	Gem.	4,00	4,45	4,33	4,13
	S.D.	1,26	,76	1,15	1,15
to6 De opleidingsschool biedt op de opleidingslocatie voldoende geschikte momenten voor herkansing.	N	47	28	3	78
	Gem.	3,89	4,61	4,00	4,15
	S.D.	1,49	,74	1,00	1,29

4 | KWALITEITSZORG

Standaard 4: De opleidingsschool wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Toetsingskaders opleidingsschool en academische kop (NVAO, 2013)

4.1 | (ACADEMISCHE) OPLEIDINGSSCHOOL

Kwaliteitszorgsysteem en streefdoelen

Kwaliteitszorgsysteem

De Groendruk beschrijft het kwaliteitszorgsysteem van de RAOS.¹⁹ Daarnaast is er een kwaliteitszorgplan.²⁰ De kwaliteitszorg van het duale opleidingstraject berust bij de instituutslocatie en de opleidingslocaties gezamenlijk. Zij zijn directe verantwoordelijkheid schuldig aan de stuurgroep OidS. Zie ook het organogram in bijlage 5. Uitgangspunt blijft dat alleen de geaccrediteerde instituutslocatie het diploma mag afgeven.

De kwaliteit van de opleidingslocaties wordt bewaakt met een breed instrumentarium dat gebaseerd is op het toetsingskader van de NVAO. Zo vinden er jaarlijks evaluaties plaats door middel van vragenlijsten onder studenten. Met de studenten wordt over de resultaten doorgepraat. Daarnaast wordt er jaarlijks door schoolopleiders over de studenten gerapporteerd aan de opleidingscoördinator. Eveneens jaarlijks brengt de instituutcoördinator een bezoek aan elke opleidingslocatie. Daarbij is het ontwikkeltraject de focus. Er wordt gekeken naar portfolio's, tentamens, de ontwikkeling van studenten en het verbeterplan dat de opleidingslocatie maakte naar aanleiding van de interne evaluatie. Verslagen van deze bezoeken zijn beschikbaar.

De interne visitatie is één van de belangrijkste instrumenten voor de kwaliteitszorg. De interne visitatie gebeurt op elke opleidingslocatie en vindt één keer in de drie jaar plaats. Voorafgaand aan de interne visitatie schrijft iedere opleidingslocatie een kritische reflectie. Input voor die kritische reflectie zijn vragenlijsten die door de instituutslocatie, via de opleidingscoördinatoren, zijn uitgezet onder studenten, schoolopleiders en vakcoaches. In 2013-2014 hebben deze interne visitaties ook plaatsgevonden. Verslagen hiervan zijn beschikbaar.

Vanaf cursusjaar 2014-2015 zullen onderzoeksbegeleiders ook in evaluaties worden meegenomen.

Op basis van de uitslag van de interne visitatie wordt aan elke opleidingslocatie apart een kwalificatie toegekend. Dit kan zijn:

- geen certificering (stoppen met opleidingsactiviteiten als opleidingslocatie).
- een jaarcertificering met verplicht verbeterplan.
- een keurmerk (met ontwikkelpunten) opleidingslocatie dat drie jaar geldig is.

¹⁹ RAOS (2014). *Groendruk 'Opleiden in de school; veelkleurig maatwerk'*, hoofdstuk 4 en bijlage 14.

²⁰ Driestar hogeschool (2013). *Kwaliteitszorgplan reformatorisch academische opleidingsschool (RAOS)*.

Opleidingslocaties met een keurmerk mogen zelf op locatie colleges verzorgen van het pedagogisch-didactisch programma. Op dit moment hebben de Pieter Zandt Scholengemeenschap en het Driestar College een keurmerk. Pieter Zandt maakt hier gebruik van en Driestar College (vanwege geografische nabijheid) niet.

De externe visitatie in oktober 2014 door een beoordelend panel, waarvoor deze kritische reflectie wordt geschreven, is uiteraard ook onderdeel van het kwaliteitszorgsysteem.

Van het totale pakket om de kwaliteit te bewaken en te verhogen maken de scholingen en intervisies van instituutsdocenten, schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders ook deel uit.

Streefdoelen

De doelen op het gebied van kwaliteitszorg staan verwoord in het jaarplan.

Voorjaar 2015 wordt door een commissie²¹ onderzocht in hoeverre het kwaliteitszorginstrument dat bij de interne visitaties van het voorjaar van 2014 en bij de visitatie door Certiked van oktober 2014 is gehanteerd aanpassing behoeft.

In het coördinatorenoverleg van maart 2015 wordt hiervan verslag gedaan. Eventuele acties die hieruit ontstaan, zullen medio 2015 door de commissie worden uitgevoerd, waarna dit in het coördinatorenoverleg van september 2015 verbetervoorstellen worden gedaan. Vervolgens zal zo nodig het kwaliteitszorginstrument worden aangepast.

Actieve betrokkenheid bij kwaliteitszorg

Studenten, coördinatoren, instituutsdocenten, schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders zijn actief betrokken bij de kwaliteitszorg door middel van de interne visitaties vanuit de instituutslocatie en de jaarlijkse vragenlijsten. Uit de resultaten van de evaluaties (zie paragraaf 4.2) blijkt dat door de betrokken partijen deze actieve betrokkenheid ook zo wordt ervaren. Ze krijgen voldoende gelegenheid om evaluatieve opmerkingen te maken (kw1; gemiddeld 4,57) en actief mee te werken aan verbetering van de opleiding (kw5; gemiddeld 3,92). Ook wordt er voldoende ruimte ervaren om voor de eigen mening uit te komen (ka2; gemiddeld 4,57) en voelen ze zich serieus genomen bij het plaatsen van vragen en opmerkingen (kw4; gemiddeld 4,30).

Het beroepenveld van de opleidingsschool bestaat met name uit de scholen voor voortgezet onderwijs die deel uit maken van de RAOS. De alumni komen voor een groot deel op deze scholen terecht. Dit hangt samen met het hele opleidingsconcept. Vanaf jaar 3 kunnen OidS studenten, als er uren zijn, solliciteren naar een formele benoeming als onbevoegd leraar. Studenten verplichten zich, na afloop van hun opleiding (binnen de menselijke grenzen), minimaal vier jaar als bevoegd docent op de betreffende opleidingslocatie werkzaam zijn. Of anderszins op één van de andere opleidingslocaties.

Door deze constructie zijn de lijntjes met het beroepenveld en de alumni kort. Formeel worden ze ook regelmatig bij de kwaliteitszorg betrokken door middel van vragenlijsten vanuit de instituutslocatie één keer in de drie jaar. Wanneer de

²¹ Deze commissie wordt gevormd door een medewerker van de dienst kwaliteitszorg van het instituut, de instituutskoördinator en een opleidingscoördinator

resultaten van de vragenlijsten hier aanleiding toe geven, worden verbeteringen in de opleidingen aangebracht om de studenten beter voor te bereiden op het beroep.

Resultaten evaluaties

De RAOS luistert naar de meningen en evaluaties van studenten en het opleidingsteam (zie 'actieve betrokkenheid bij kwaliteitszorg' en evaluatiecijfers) en probeert waar mogelijk verbeteringen door te voeren. Dit wordt ook gemerkt door studenten, schoolopleiders en vakcoaches (zie item kw2, paragraaf 4.2; gemiddeld 4,07). Daar tegenover staat echter dat volgens de vakcoaches de informatie over deze verbeteringen beter zou kunnen (kw3; 3,10). De opleidingslocaties zullen ieder voor zich deze verantwoordelijk op zich nemen. In het gezamenlijk coördinatorenoverleg van november 2014 zal dit op de agenda komen, waarna tijdens de jaarlijkse visitatieronde door de instituutskoördinator (voorjaar 2015) dit ook als bespreekpunt wordt opgenomen.

Studenten en schoolopleiders zijn over de informatievoorziening omtrent verbeteringen wel (meer dan) voldoende tevreden (kw3; respectievelijk 3,63 en 4,15).

4.2 | EVALUATIECIJFERS 'KWALITEITZORG'

		Ik ben betrokken bij de academische opleidingsschool als			
		student	schoolopleider	vakcoach	Totaal
kw1 Ik krijg op de opleidingslocatie voldoende gelegenheid om evaluatieve opmerkingen te maken.	N	53	40	9	102
	Gem.	4,45	4,75	4,44	4,57
	S.D.	,75	,44	,73	,65
kw2 Ik merk dat de opleidingslocatie werkt aan verbetering naar aanleiding van de evaluaties.	N	49	38	7	94
	Gem.	3,96	4,24	4,00	4,07
	S.D.	,96	1,00	1,15	,99
kw3 Ik krijg voldoende informatie over verbeteringen die de opleidingslocatie doorvoert.	N	51	40	10	101
	Gem.	3,63	4,15	3,10	3,78
	S.D.	1,04	,89	,74	1,01
kw4 Ik merk dat op de opleidingslocatie mijn vragen en opmerkingen serieus worden genomen.	N	54	40	11	105
	Gem.	4,28	4,33	4,27	4,30
	S.D.	,90	,86	,79	,87
kw5 Ik heb voldoende gelegenheid om actief mee te werken aan verbetering van de opleiding.	N	52	40	12	104
	Gem.	3,73	4,30	3,50	3,92
	S.D.	1,10	,88	,90	1,04
ka1 Het reformatorische karakter van de opleidingslocatie is heel goed merkbaar.	N	54	40	13	107
	Gem.	4,59	4,53	4,15	4,51
	S.D.	,66	,72	,90	,72
ka2 Ik ervaar op de opleidingslocatie voldoende ruimte om voor mijn mening uit te komen.	N	54	40	13	107
	Gem.	4,37	4,80	4,69	4,57
	S.D.	1,05	,41	,48	,83
Geef aan in hoeverre je het eens bent met de volgende stelling.	N	54	0	0	54
	Gem.	4,11	.	.	4,11
Als ik nu weer moest kiezen, zou ik wéér voor deze opleidingslocatie kiezen.	S.D.	1,19	.	.	1,19

5 | KENNISDELING

Standaard 5: De opleidingsschool met academische kop zorgt voor de kennisdeling tussen de partners en met de andere opleidingsscholen met academische kop.

Toetsingskaders opleidingsschool en academische kop (NVAO, 2013)

Kennisdeling tussen partners

Kennisdeling tussen de partners van de RAOS wordt op verschillende manieren geborgd.

Ten eerste vindt er zes keer per jaar een coördinatorenoverleg plaats tussen de opleidingscoördinatoren. Deze staan ingeroosterd op de vergaderplanning van de RAOS. De instituutskoördinator is voorzitter van deze coördinatorenoverleggen. Tijdens deze overleggen komen zaken aan de orde die te maken hebben met de gang van zaken binnen de opleidingslocaties. Sinds de erkenning van de academische kop en de toekenning van de subsidie 'Regeling versterking lerarenopleidingen en scholen 2013-2016' zijn de coördinatorenoverleggen toegespitst op de academische kop van de opleidingsschool. Zaken die aan de orde komen zijn onder andere:

- de begeleiding van studenten bij hun onderzoek;
- het delen van kennis op het gebied van onderzoek;
- de versterking van de samenwerking op verschillende thema's, waarbij expertise binnen de scholen wordt ingezet;
- het opzetten van een inductietraject voor beginnende leraren in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen.

Ten tweede wordt de kennisdeling tussen de partners van de RAOS gestimuleerd door een portaal en een eigen website. Op het portaal worden documenten gedeeld zoals het jaarplan, de Groendruk, verslagen van de coördinatorenoverleggen en dergelijke. De website van de RAOS is in eerste instantie in het leven geroepen om het hele proces rondom het doen van onderzoek goed te laten verlopen. Opleidingslocaties kunnen er aangeven waar zij graag onderzoek naar gedaan zouden willen hebben en de onderzoeken die reeds zijn gedaan, door studenten en collega's, worden er (geanonimiseerd) opgezet.

Een derde manier om kennis tussen de verschillende partners te delen is het organiseren van diverse samenkomsten, zoals intervisiebijeenkomsten en onderwijsconferenties. De eerste onderwijsconferentie wordt opgezet in het kader van de 'Regeling versterking lerarenopleidingen en scholen 2013-2016'. Deze onderwijsconferentie zal bij leven en welzijn plaatsvinden op 25 november 2014. De onderwijsconferentie zal zich richten op de vijf thema's binnen de subsidie (zie het hoofdstuk 'Belangrijkste ontwikkelingen'). Er zullen meer van dit soort conferenties of bijeenkomsten georganiseerd gaan worden om de samenwerking en de kennisdeling te versterken en te stimuleren.

Kennisdeling met andere (academische) opleidingsscholen en universiteiten

Kennisdeling vindt plaats door middel van:

- aanwezigheid en inbreng van de coördinator van de Zeeuwse Academische OpleidingsSchool (ZAOS) bij onze coördinatorenoverleggen;
- aanwezigheid en inbreng van de instituutskoördinator bij de overleggen van het kernteam van de ZAOS;
- het tweedaagse VELON-congres dat jaarlijks plaatsvindt;
- platformbijeenkomsten die vanuit het Steunpunt opleidingsscholen worden georganiseerd;
- platformbijeenkomsten die vanuit School aan Zet worden georganiseerd²²;
- eerste contacten die zijn gelegd met de AOS van Oost-Nederland;
- samenwerking met de RUG in het kader van onderzoek naar de kwaliteit van lesgeven en het opzetten van een inductiearrangement. Zodoende wordt kennis opgedaan van de wijze waarop andere (opleidings)scholen het inductietraject hebben vormgegeven.

Opedane kennis en ervaringen van bovenstaande georganiseerde congressen, bijeenkomsten en samenwerkingen worden binnen de coördinatorenoverleggen gedeeld met de partners van de RAOS. Zodoende wordt ook de eigen kennis en expertise vergroot.

²² School aan Zet is tevens de instantie die ons bij de uitwerking van de vijf thema's in het kader van de 'Regeling versterking lerarenopleidingen en scholen 2013-2016' ondersteunt.

6 | REFLECTIE

Dit hoofdstuk geeft een reflectie op de (academische) opleidingsschool. De reflectie valt uiteen in sterke punten en aandachtspunten.

6.1 | STERKE PUNTEN

De sterke punten van de RAOS zijn de volgende:

- Er is een sterke gezamenlijkheid op basis van de christelijke identiteit.
- Er is een nauwe samenwerking tussen de instituutslocatie en de opleidingslocaties en de opleidingslocaties onderling.
- Er heerst onder het opleidingsteam een houding die sterk gericht is op doorgaande ontwikkeling (leergemeenschap).
- Er is een sterke persoonlijke gerichtheid op de OidS studenten.
- Er is een sterke focus op de beroepspraktijk.
- De begeleiding gebeurt door goed gekwalificeerde en gecertificeerde opleiders en begeleiders en wordt positief beoordeeld.
- De beoogde eindkwalificaties en toetsing scores hoog bij evaluaties.
- De academische kop is sterk in ontwikkeling, evenals de versterking op de vijf thema's (zie het hoofdstuk 'Belangrijkste ontwikkelingen').

6.2 | AANDACHTSPUNTEN

Vanuit de kritische reflectie zijn de volgende aandachtspunten voor de opleidingslocaties van belang:

- Vakcoaches worden niet altijd betrokken bij de besluitvorming en krijgen onvoldoende informatie over verbeteringen die de opleidingslocatie doorvoert.
- In evaluatie- en functioneringsgesprekken van schoolopleiders en vakcoaches komt hun functioneren als schoolopleiders of vakcoach nauwelijks of niet aan de orde.
- Schoolopleiders en vakcoaches hebben niet altijd voldoende tijd om hun werk goed uit te voeren (al zien zij dit zelf niet als een probleem).
- De huisvesting en voorzieningen (werkruimten, computers) zijn niet op alle opleidingslocaties even goed geregeld.

De aandachtspunten voor de RAOS als geheel en voor de instituutslocatie in het bijzonder zijn de volgende:

- Er zit op dit moment nog geen vertegenwoordiger van de RAOS in de examencommissie van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs van Driestar hogeschool.
- In de Groendruk wordt de verbinding tussen theorie en praktijk nog niet voldoende geëxpliciteerd.
- De studielast van de OidS studenten over de leerjaren is niet evenwichtig verdeeld, met als grootste oorzaak de buitenlandstage in het derde jaar.
- De portfolio's helpen studenten niet altijd om inzicht te krijgen in hun functioneren.
- In de portfolio's komt de koppeling tussen theorie en praktijk niet altijd duidelijk naar voren.
- Het cijfer- en informatiesysteem 'Trajectplanner' wordt als gebruiksonvriendelijk ervaren.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 | ADMINISTRATIEVE- EN BASISGEGEVENS

BIJLAGE 2 | BEGRIPPENLIJST

Academische opleidingsschool	Opleidingsschool die het opleiden van leraren verbindt met het door de OidS student te verrichten praktijkgericht onderzoek en schoolontwikkeling.
Opleiden in de school (OidS)	Het pedagogisch-didactisch programma van de lerarenopleidingen wordt voor minimaal 40% op een opleidingslocatie van de opleidingsschool uitgevoerd.
OidS student	Een student die het pedagogisch-didactisch programma van de lerarenopleidingen voor minimaal 40% op een opleidingslocatie uitvoert.
Opleidingsschool	De opleidingsschool is een partnerschap van één of meer opleidingen voor leraren voortgezet onderwijs met één of meer scholen voor voortgezet onderwijs.
Opleidingslocatie	Een school voor voortgezet onderwijs.
Instituutslocatie	De lerarenopleidingen voortgezet onderwijs van Driestar hogeschool.
Pedagogisch-didactisch programma	Het beroepspraktijkgerichte deel van de opleiding tot leraar voortgezet onderwijs. Dit beslaat minimaal 40% van het totale curriculum van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs.
Vakinhoudelijk programma	Het vakgerichte deel van de opleiding tot leraar voortgezet onderwijs. Dit beslaat minimaal 52% van het totale curriculum van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs.
Opleidingsteam	Het opleidingsteam bestaat uit een instituutscoördinator, opleidingscoördinatoren, instituutsdocenten, schoolopleiders, vakcoaches en onderzoeksbegeleiders. Het opleidingsteam draagt zorg voor de opleiding en begeleiding.
Instituutscoördinator	De coördinator van de instituutslocatie.
Opleidingscoördinator	De coördinator van de opleidingslocatie. Binnen de RAOS zijn er zes opleidingscoördinatoren.
Instituutsdocent	Een lerarenopleider van het instituut die centrale colleges verzorgt.

Schoolopleider

De schoolopleider is een leraar voortgezet onderwijs, die ingezet wordt bij de opleiding en begeleiding van leraren. Hij/zij heeft hiertoe een opleiding gevolgd en is derhalve gecertificeerd. De schoolopleider is verantwoordelijk voor de uitvoering van het algemeen onderwijskundig programma.

Vakcoach

De vakcoach is een leraar voortgezet onderwijs die les geeft in het vakgebied waarin de student wordt opgeleid. Hiertoe heeft de vakcoach een opleiding gevolgd en is derhalve gecertificeerd. Bij de vakcoach worden de vak(didactische)-opdrachten uitgevoerd.

Onderzoeksbegeleider

De begeleider die vanuit de opleidingslocatie de taak heeft OidS studenten te begeleiden bij hun praktijkgerichte onderzoek binnen de minor. Ook begeleiden ze OidS studenten binnen de opleidingslocatie bij de onderzoeksopdrachten die ze maken in het kader van hun opleiding.

Examencommissie

Het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de Onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. De rol en bevoegdheden van de examencommissie zijn beschreven in de Onderwijs- en examenregeling (OER) en de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW).

BIJLAGE 3 | MEEGESTUURDE BIJLAGEN

Bijlagen die meegestuurd zijn met de kritische reflectie
1. Samenwerkingsovereenkomst RAOS
2. Groendruk Opleiden in de School
3. Opleidingsgidsen PD duaal jaar 1 t/m 4 2014-2015
4. Stagegids duaal 2014-2015
5. Rolverdeling praktijkonderzoek
6. Jaarplan duale opleiding 2013-2014 (<i>zonder academische kop</i>)
7. Jaarplan 2014 RAOS (<i>met academische kop en versterking thema's</i>)
8. Overzicht (meerjaren)doelen RAOS 2012-2016
9. Activiteitenplan RAOS 2014

BIJLAGE 4 | OVERZICHT PEDAGOGISCH-DIDACTISCH PROGRAMMA

BIJLAGE 5 | ORGANOGRAM RAOS

BIJLAGE 6 | OVERZICHT VAN SBL-COMPETENTIES

Competenties	met leerlingen	met collega's	met omgeving	met zichzelf
interpersoonlijk	1 Interpersoonlijk competent	5 Competent in het samenwerken met collega's	6 Competent in het samenwerken met de omgeving	7 Competent in reflectie en ontwikkeling
pedagogisch	2 Pedagogisch competent			
vakinhoudelijk en didactisch	3 Vakinhoudelijk en didactisch competent			
organisatorisch	4 Organisatorisch competent			

1. Interpersoonlijk competent

De leraar moet ervoor zorgen dat er in zijn groep een prettig leef- en werkklimaat heerst. Hij geeft op een goede manier leiding, schept een vriendelijke en coöperatieve sfeer en brengt een open communicatie tot stand. Zo'n leraar bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen en zoekt in zijn interactie met hen een goede balans tussen: leiden en begeleiden, sturen en volgen, confronteren en verzoenen, corrigeren en stimuleren

2. Pedagogisch competent

De leraar moet de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van de leerlingen bevorderen en hen helpen een zelfstandig en verantwoordelijk persoon te worden, die onder andere een goed beeld heeft van zijn ambities en mogelijkheden. Hij biedt de leerlingen in een veilige leer- en werkomgeving houvast en structuur bij de keuzes die zij moeten maken en hij bevordert dat zij zich verder kunnen ontwikkelen.

3. Vakinhoudelijk en didactisch competent

De leraar moet de leerlingen helpen zich de culturele bagage die elke deelnemer aan de samenleving nodig heeft om volwaardig te kunnen functioneren en de leerinhouden van een bepaald vak, eigen te maken. Hij moet hen helpen vertrouwd te raken met de manier waarop deze in het dagelijks leven en in het werk gebruikt worden. Ook helpt hij de leerlingen zicht te krijgen op wat zij in de samenleving en in de wereld van het werken kunnen verwachten. Hij creëert een krachtige leeromgeving, onder andere door het leren in verband te brengen met realistische en voor de leerlingen relevante toepassingen van kennis in beroep en maatschappij.

4. Organisatorisch competent

De leraar draagt zorg voor alle aspecten van klassenmanagement en voor organisatorische zaken die samenhangen met zijn onderwijs en het leerproces van de leerlingen in de school en op de leerwerkplek. Hij zorgt ervoor dat de leerlingen een overzichtelijke, ordelijke en taakgerichte omgeving treffen. Waar het leren zich op verschillende plaatsen afspeelt (bijvoorbeeld op verschillende plaatsen in de school, stages, leerbedrijf, buitenschoolse projecten) zorgt de leraar (eventueel in samenspraak met andere begeleiders) voor afstemming tussen die verschillende plaatsen.

5. Competent in het samenwerken met collega's

De leraar moet ervoor zorgen dat zijn werk en dat van zijn collega's in de school goed op elkaar zijn afgestemd. Hij moet ook bijdragen aan het goed functioneren van de schoolorganisatie.

Hij levert zijn bijdrage aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op zijn school, aan goede onderlinge samenwerking en aan een goede schoolorganisatie.

6. Competent in het samenwerken met de omgeving

De leraar moet contacten onderhouden met de ouders of verzorgers van de leerlingen en met collega's van instellingen en (leer)bedrijven waar zijn school voor het onderwijs en de leerlingen-zorg mee samenwerkt. Hij moet er ook voor zorgen dat zijn professionele handelen en dat van anderen buiten de school goed op elkaar zijn afgestemd. Bovendien moet hij eraan meewerken dat de samenwerking van zijn school met die bedrijven en instellingen goed verloopt.

Zo'n leraar zorgt voor een goede communicatie en afstemming met ouders of verzorgers van de leerlingen. Hij levert in het belang van de leerlingen zijn bijdrage aan een goede samenwerking met mensen en instellingen in de omgeving van de school. Hij zorgt in overleg met de leerling voor een goede communicatie en afstemming tussen school, leerling en bedrijven of instellingen waar de leerling (in het kader van zijn opleiding) mee te maken heeft.

Hij maakt doeltreffend gebruik van het professionele netwerk van de school als het gaat om de opleiding van de leerling of de zorg voor de leerling. Hij gaat verantwoordelijk en zorgvuldig om met de contacten die hij namens de school onderhoudt met de omgeving van de school.

7. Competent in reflectie en ontwikkeling

De leraar moet zich voortdurend verder ontwikkelen en professionaliseren. Hij denkt regelmatig na over zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid. Zo'n leraar streeft ernaar zijn beroepsuitoefening bij de tijd te houden en te verbeteren.

BIJLAGE 7 | OVERZICHT VAN DUBLIN DESCRIPTOREN

	Kwalificaties Bachelor	Kwalificaties Master
Kennis en inzicht	Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.
Toepassen kennis en inzicht	Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.
Oordeelsvorming	Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.
Communicatie	Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.
Leervaardigheden	Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

Bron: NVAO (2004), http://www.nvao.net/page/downloads/Dublin_Descriptoren.pdf.